

ROZHOVOR

Čiernobiela fotografia ponúka niečo hlbšie

Jaroslav Kupčo 1961 je od úrazu v roku 1979 pripútaný na invalidný vozík. To mu však vôbec nebráni fotografovať krásy slovenskej i zahraničnej prírody. „Prvýkrát som držal fotoaparát asi ako desaťročný, bol to otcov aparát Altix, no a odvtedy s väčšími-menšími prestávkami fotografujem stále, a tak vážne asi ostatných desať rokov,“ hovorí.

ZUZANA ARTIMOVÁ

■ Úraz sa vám stal v horách, vy ste však na hory nezanevrelí, ustavične ich fotíte. Ešte stále vo vás žije mladické nadšenie horolezca – ak vnímame horolezectvo nielen ako šport, ale ako životný štýl?

To mladické nadšenie už dávno vo mne nežije, teraz hory fotím pomerne málo, viac fotím stromy a prírodu (pravdaže, aj hory sú príroda, no nefotím vysoké štíty, ale skôr nižšie kopce, lúky, lesy). V minulosti som však mal k horám a horolezectvu skôr filozofický vzťah ako športový.

■ Každý fotograf má svoj vlastný štýl. Dokázate pri pohľade na fotografie v magazínoch hneď uhádnuť, kto za nimi stojí?

Nie som si istý, či sa to dá. To asi uhádnú len špičkoví kurátori, ktorí sa fotografiou zaoberajú profesionálne. Myslím si však, že niektorých fotografov by som spoznal. Aj keď tí najlepší sú často kopírovaní, a niekedy aj veľmi úspešne. A potom je naozaj ťažké určiť, či danú fotografiu fotil dajme tomu A. Adams, alebo si na to isté miesto položil fotoaparát niekto iný a dokázal urobiť niečo veľmi podobné.

■ Pri fotení prírody nemáte problémy so zdolávaním terénu?

Fotím, pravdaže, len to, čo je pre mňa dosiahnuteľné, a z miesta, kde sa dostanem autom, lanovkou. No niekedy tých posledných pár metrov musím prejsť aj na vozíku. Našťastie, dosť často sa mi podarí vybaviť si povolenie na vstup do miest, kde je zákaz vjazdu.

■ Prečo je vašou doménou práve čiernobiela fotografia?

Myslím si, že čiernobiela fotografia ponúka niečo hlbšie, niečo, čo je „za obzorom“, niečo, čo síce očami nevidíme, ale môžeme to cítiť.

Jaroslav Kupčo priznáva, že na správne svetlo niekedy čaká aj dlhé hodiny.

■ Nemyslíte si, že aj farebná fotka môže mať veľkú výpovednú hodnotu?

Ale určite, ak fotíte dovolenku, tak to naozaj na čiernobielo nemá význam. Pokiaľ však chcete zachytiť niečo, čo je „za“, nejakú zvláštnu atmosféru, tak tam je podľa mňa čiernobiela fotografia nadosiahnuteľná.

■ Nikdy ste nespravili žiadny farebný záber?

Keď som na dovolenke niekde v zahraničí, fotím aj farebne, potom na vernisáži premietam diapozitívy a rozprávam o tej-ktorej krajine, ale je to len dokumentovanie cesty. Vystavujem výhradne čiernobiele fotografie, zábery zo Slovenska tónujem dohned.

■ Príroda je nevyspytateľná, stáva sa vám, že musíte čakať aj niekoľko hodín na správne svetlo?

Istotne, sú chvíle a objekty, keď musím dlho čakať, kým mi slnko zasvieti tak, ako chcem, kým prídu alebo odídu mračná. A často sa ani nedočkám a musím na dané miesto prísť znovu.

■ Fotografie vystavené v Quo vadis, vyvolávali nostalgické pocity, podľa mňa boli akýmsi obrazovým výletom do minulosti.

S tou minulosťou máte asi pravdu, môže to byť dané aj tým, že fotky sú tónované dohned, čo im dáva určitú patinu, určitý vek. Takéto fotky si pamätáme z reprodukcií zhotovených začiatkom minulého storočia.

■ Vo svojej tvorbe sa venujete iba prírode alebo aj ľuďom? Veď ľudia tiež tvoria prírodu, či nie?

Ľudí nefotím vôbec. A prírodu sa snažím zobraziť tak, aby tam nebolo vidieť zásah človeka, čiže keď mám v zábere stĺpy vysokého napätia alebo rôzne stožiare, tak to určite nefotografujem. Rád zaznamenám niečo urobené človekom, pokiaľ je to v súlade s prírodou a zapadne to do nej. Dajme tomu staré senníky či drevený plot, ale aj výsledok ľudskej práce – kôpky sena. Zrejme by som zvečnil na snímke aj ľudí pri práci, pokiaľ by orali poličko s koníkom, ale určite nie traktor.

■ Vraj máte obľúbený strom, ktorý si vždy odfotíte.

Takých stromov je viac, ale jeden na Orave má skutočne dominantné miesto v mojej tvorbe.

■ Ktorý kút sveta vám najviac prirástol k srdcu?

Na Slovensku je to jednoznačne Orava a Zamagurie s Pieninami, ale mám rád aj Spiš, Kysuce, Liptov. Čo sa týka zahraničia, veľmi sa mi páčilo v Nórsku a na juhozápade USA. No a, pravdaže, sú to aj Alpy a Dolomity.

■ Na začiatku tretieho tisícročia by sa možno dalo povedať, že ľudská noha už vkročila všade a asi všetko je už odfotografované. Ako vyhľadávate miesta, ktoré mienite zachytiť fotoaparátom?

Máte pravdu, asi všetko je už odfotené. No je to odfotené tak, ako ja chcem, ako si to ja predstavujem? Veď napríklad neustále sa menia na oblohe mračná, a keď si počkám na správny mrak a slnko, tak urobím fotku, ktorá má úplne inú atmosféru a náladu ako tie tisíce turistických fotiek toho istého miesta.

■ Fotíte na film alebo na digitál?

Fotím výlučne na film, používam stredný formát, čiže ide o film s čiernym papierom vzadu. Najradšej by som však fotil s takým starým aparátom, aký sa používal pred päťdesiatimi rokmi, keď si dal fotograf čiernu plachtu cez hlavu a na matnici zaostroval.

SNÍMKY: ARCHÍV J. K., PETER ZIMEN

Fotografie Jaroslava Kupča si mohli obyvatelia a návštevníci Bratislavy pozrieť počas tohtoročných letných prázdnin v evanjelizačnom dome Quo vadis.